

INGEZONDEN.

„PRATEN ALS BRUGMAN”

Was deze welbespraakte BRUGMAN een collega?

Iets naslaande in de *Biograph. Lexikon der hervorragenden Aerzte*, van GURLT-WERNICH 1929, vind ik een door den medewerker voor Nederland, wijlen Dr. C. E. DANIËLS, geschreven mededeeling omtrent, BRUGMANS, SEBALD, JUSTINUS, die mijn opmerkzaamheid trok om de volgende passage:

„Sein oratorisches Talent war so gross, dass dies noch heutzutage proverbial ist „in Holland („Er spricht wie BRUGMANS”)”.

Deze BRUGMANS leefde van 1763—1819, was achtereenvolgens Prof. Philosophiae et Astronomiae te Franeker, Prof. Botanicae te Leiden en Generaal-Inspecteur van den militair-geneeskundigen dienst, in welke functie hij zich zeer onderscheidde door de reorganisatie, die hij in dezen dienst aanbracht na den slag bij Waterloo.

Mijn schoolkennis en geheugen raadplegend leek mij DANIËLS' opmerking omtrent de herkomst van de uitdrukking „praten als BRUGMAN(s)” apocrief.

Over deze uitdrukking vind ik in STOET, *Nederl. spreekwoorden, uitdrukkingen en gezegden*, deel I, No. 373, het volgende:

„Praten als BRUGMAN”, ook wel praten als een bruggeman, zeer welbespraakt „zijn. JOHANNES BRUGMAN (1400—1473) was een minderbroeder, die om zijn rede-, naarstalent beroemd is geworden. (Zie Dr. W. MOLL, *JOHANNES BRUGMAN en het „godsdienschtig leven onzer vaderen in de 15de eeuw*, Amsterdam 1854; Dr. J. KOLFF, *Geschiedenis der Nederl. Letterkunde*, II, 464-470; *Noord en Zuid XXVIII*, „125—129). Sedert de 16 eeuw komt deze zegswijze o.a. voor bij COORNHERT 2,976 „(kallen als BRUGMAN); in de klucht van CLAES CLOET 10 v.; COSTER 515; „STARK 430) enz.”

In de *Encyclopaedie* van WINKLER PRINS, vindt men eveneens van dezen monnik BRUGMAN zijn welbespraaktheid gememoreerd: „Zijn predikatiën, hoe plat ook van „vorm, getuigen van zijn verbeeldingskracht, van zijn praktischen geest en van zijn „groote menschenkennis . . . terwijl het volk niet moede werd, den welsprekenden „leeraar te hooren.”

Dr. DANIËLS had dus den verkeerden BRUGMAN te pakken, maar zeker is wel, dat de medicus BRUGMANS . . . kon praten als BRUGMAN.

Amsterdam.

I. VAN ESSO BZN, arts.

BLADVULLING.

ZELDZAAMHEDEN.

„Tot een aanmerkelijk bewijs van de kragt der door Kunst veroorzaakte *Electriciteit*, op 't Menschelijk Lighaam, heeft men uit *Berlijn* het Verhaal van éen Jong Heer, die sedert 15. Jaaren aan zijnen regter Arm 't eenmaal lam is geweest, zodanig dat hij die hand, welke als een winkelhaak samen getrokken was, in 't minste niet kon beweegen. Hij nu, voor omtrent een half jaar twee of driemaal geëlectriseerd zijnde, begon er eenig gevoel in te krijgen, maar heeft sedert, door verder geëlectriseerd te worden, dezelve wederom 't eene maal tot zijn gebruik, zodanig dat hij, in 't schrijven onderweezen zijnde, alles kon schrijven wat hem voorkomt, en zijne hand voor 't overige tot alles kan gebruiken, behalve dat er eenige stijfte in Zijne Arm was overgebleeven. 't Is zonderling, wanneer men overweegt hoe lang de Vingers in deezen onnatuurlijk stand hebben geweest, dat dezelve op deze manier zoo schielijk tot herstellinge hebben kunnen gebragt worden. Deeze Proeven, worden naar men verhaalt, te *Koningsberg* in Pruisen, door de Professor TESKE met zo veel succes gedaan, dat hij zelfs iemand, die volkomen doof was hier door aan het gehoor zou hebben geholpen; en een ander die geheel Blind was, 't Gezigt hersteld. Ook had hij nog onlangs een Handwerksman, die ongemeen verhit zijnde, de Beenen in koud Water gestoken hadt, waardoor dezelve, 't eene maal verstijfd waren, door twee of driemaal hem te electricizeeren in staat gesteld, om als te vooren te kunnen gaan, en Zijne Zaak te verrigten”.

(*Nederlandsch Gedenkboek, of Europesche Mercurius* enz. 63e stuk. 2e deel. October 1752.)

D. VIEYRA.